

Stanovisko habilitační komise

k návrhu na jmenování uchazeče: **PhDr. Mgr. Romana Procházky, PhD.**
docentem pro obor: **klinická psychologie**

Komise byla jmenována dne 6.3.2019 v tomto složení:

předseda: Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc., Psychologický ústav AV ČR, v.v.i
členové: Prof. PhDr. Zbyněk Vybíral, PhD., FSS MU, Brno
Doc. PhDr. František Baumgartner, CSc., FF Ostravské univerzity
Prof. PhDr. Panajotis Cakirpaloglu, DrSc., FF UP Olomouc
Doc. PhDr. Matúš Šucha, PhD., FF UP Olomouc

Vědecká rada Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci schválila na svém zasedání 6.3. 2019 výše uvedenou habilitační komisi, která posoudila všechny předložené materiály. Po prostudování potřebných podkladů ve smyslu zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách, komise konstatovala, že jí byly předloženy všechny požadované doklady.

Komise rozhodla o stanovení tří oponentů habilitační práce s názvem „**Terapie zaměřená na maladaptivní schémata: Teorie a praxe**“ (monografie byla vydána v nakladatelství Univerzity Palackého v roce 2018).

Oponentské posudky zpracovali:

Doc. PhDr. Vladimír Řehan
Prof. PhDr. Karel Paulík, CSc.
Doc. Martin Lečbych, Ph.D.

Hodnocení přednášky pro odbornou veřejnost

Komise souhlasila s tématem přednášky pro veřejnost na Filozofické fakultě Univerzity Palackého s názvem **Průniky psychofyziologie a psychoterapie**. Přednáška se konala dne 11.5. 2020.

Dr. Procházka v úvodu nejprve uvedl problematiku do širšího historického kontextu, zabýval se stručně počátky prolínání psychoterapie s fyziologickými korelátů v jejím průběhu, systematickým měřením v 50. a 60. letech minulého století, vlivem Jungových a Reichových myšlenek na chápání souvislostí mezi fyziologickými projevy a psychotherapeutickým procesem a komentoval nejnovější výzkumy s využitím funkční magnetické rezonance a jiných sofistikovaných metod. Upozornil na koncept psychofyziologického vzorce chování a z něj vyplývajících možností využití jeho poznání u konkrétního jedince. Prostředky a nástroje psychofyziologického působení jak klinické, tak objektivní, zůstávají v různých obměnách podle dr. Procházky stále v terapeutickém instrumentáriu. Ukazují se být například účinnými v souvislosti s důrazem na koncept mindfulness, v různých typech biofeedbacku apod. První část přednášky byla též koncizním repetitoriem základních pojmů, bez nichž se psychoterapie využívající psychofyziologické poznatky neobejde: arousal, senzitivace, desenzitivace, různé druhy odpovědí na podnět, jako například orientační a defenzivní odpověď, kardiovaskulární reaktivita, podněťově specifická odpověď, apod. Poté konceptualizoval moderní propojení psychofyziologie a psychoterapie. Představil základní principy, které facilitují psychotherapeutický proces a zabýval se principem změny v průběhu

psychoterapie. Doložil též, že pomocí psychofyziologických přístrojů lze lépe rozpoznávat vazby mezi myslí a tělem a odhalovat, co není klientovi zřejmé. Ukázal jejich možnosti při identifikaci maladaptivní fyziologické odpovědi a také jejich využití k zesílení účinnosti psychoterapie v odůvodněných případech. Pozornost věnoval též emocím, které lze vytěsnit z mysli, ale nikoli z těla. Jazyk či řeč, které bývají neodmyslitelně spojovány s psychoterapií, nemusí být v psychofyziologickém přístupu nezbytnou podmínkou. Podle dr. Procházky lze účinně působit i beze slov zejména u pacientů, kteří nechtějí nebo nemohou mluvit. Pozorování fyziologických změn je přesvědčivým dokladem pacientovy reality a je zdrojem pro poznání významu kognitivních a emočních změn. Různé druhy biofeedbacku poskytují relevantní informace pro psychoterapii. Svůj výklad průběžně kontextualizoval odkazem na příslušné teorie a relevantní výzkumná zjištění.

Komise hodnotí přednášku jako komplexní pojetí problematiky vztahu mezi psychoterapií a fyziologickými korelátami. Dr. Procházka ji přednesl s hlubokým odborným vhledem, nezjednodušeně představil složité vztahy i způsoby jejich zkoumání. Terapeutické konsekvence dokázal kompetentně popsat a doložit. Přednáška byla srozumitelná i širší odborné veřejnosti, aniž by její autor slevil z náročnosti a komplexnosti tématu. V rámci diskuse pak poučeně reagoval na otázky týkající se zkreslení výsledků psychofyziologických výzkumů situací (prof. Cakirpaloglu), využití a zneužití know-how při používání přístrojů biofeedbacku (dr. Dominik), vztahu ke specifičnosti problému klienta (prof. Čermák), či širší využitelnosti biofeedbacku v terénní psychoterapeutické praxi (doc. Šucha).

Závěr: Veřejné přednášky se zúčastnili tři členové habilitační komise (Čermák, Šucha, Cakirpaloglu), kteří posoudili průběh a kvalitu veřejné přednášky dr. Procházky “**Průniky psychofyziologie a psychoterapie**“, přednesené v rámci habilitačního řízení. Konstatovali, že **prokázala** dostatečnou vědeckou kvalifikaci a pedagogickou způsobilost uchazeče, standardně požadovanou v rámci habilitačních řízení v oboru Klinická psychologie.

Hodnocení habilitační práce uchazeče

Komise rovněž prostudovala posudky oponentů: **Doc. Lečbych** ocenil především zaměření práce na objasnění souvislostí mezi kognitivním stylem a osobností a úsilí autora o nastínění možného terapeutického využití poznatků z této oblasti. Současně však poukazuje na místy příliš teoreticky úzké zaměření výkladu a na nedostatek kritické reflexe nejasností v jednom z dílčích přístupů. Celkově jde však podle oponenta o inspirující a srozumitelný text. **Prof. Paulík** považuje téma monografie za aktuální, které je navíc v textu logicky rozvíjeno až k terapeutickým konsekvencím. Přestože habilitant má podle oponenta přehled o relevantní literatuře, některé důležité zdroje do práce nezahrnul. Přesvědčivost přínosu práce mírně oslabuje podle prof. Paulíka též fakt, že se habilitant nemohl opřít o vlastní výzkum. Prokázal však schopnost syntetizovat použité zdroje a kriticky je přiměřeně hodnotit. **Doc. Řehan** hodnotí habilitační monografii jako promyšlenou, vyváženou a místy přiměřeně kritickou. Neujasněná gnoseologicko-ontologická východiska dle oponenta ztěžují autorovi srovnávání mnohdy teoreticky nesourodých koncepcí a text občas působí dojmem nedokončenosti nebo neúplnosti. Nicméně doc. Řehan považuje práci navzdory občasné fragmentárnosti za dostatečně ucelený pohled na danou problematiku se zřetelným přínosem k vědeckému poznání.

Všichni oponenti doporučili habilitační spis – monografii k dalšímu řízení před Vědeckou radou FF UP.

Závěr: Členové komise si prostudovali habilitační spis dr. Procházky a se závěry oponentů se shodují. Úroveň habilitační práce uchazeče podle komise **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na habilitační práce v oboru Klinická psychologie na Univerzitě Palackého.

Pro vystoupení dr. Procházky před Vědeckou radou FF UP vybrala komise téma **Alexithymie a disociace u lidí závislých na alkoholu** (komise vybírala ze tří témat navržených habilitantem: 1.Psychofyziologické možnosti v psychoterapii, 2.Psychofyziologické souvislosti individuálního stresového profilu, 3. Alexithymie a disociace u lidí závislých na alkoholu).

Komise se dále shodla na tomto zhodnocení dosavadní činnosti uchazeče:

Pedagogická vzdělávací činnost

Dr. Procházka působí od ledna roku 2012 na katedře psychologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci jako odborný asistent, kde vyučuje obecnou a speciální psychoterapii, psychofyziologii, či základy speciální pedagogiky pro psychology (kromě psychologie vystudoval též obor Vychovatelství a speciální pedagogika). Jako psycholog s kontinuální psychodiagnostickou a psychoterapeutickou praxí a nejvyšším možným vzděláním v oblasti psychoterapie (II. atestace) superviduje studentům klinickou praxi. Vedl a oponoval několik desítek kvalifikačních prací (pod jeho vedením bylo obhájeno 34 magisterských a 7 bakalářských prací, oponoval 38 kvalifikačních prací). Vede též jednu doktorskou práci (PhD.). Jeho přednášky jsou oceňovány nejenom pro jejich vysokou odbornou úroveň, ale především proto, že habilitant dokáže propojit svoje bohaté klinické zkušenosti a také dovednosti získané v mnoha specializovaných kurzech doma i v zahraničí s a recentními poznatky z oblasti neurokognitivních věd, psychoterapie, adiktologie či psychosomatiky.

Závěr: Pedagogická způsobilost uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Klinická psychologie na UP.

Vědeckovýzkumná a organizační činnost

Dr. Procházka se ve vědecké práci zaměřuje na psychoterapii, klinickou psychologii, adiktologii a neuropsychologii, projektivní diagnostiku, a psychofyziologii. Témata odborného a výzkumného zájmu, na první pohled poněkud širšího záběru, jsou však propojena zřetelům k využití v psychologické praxi. Navíc jsou v českém odborném kontextu smysluplná, neboť habilitant svými pracemi a odbornými aktivitami zprostředkovává psychologické obci nejnovější poznatky z daných oblastí. Komise považuje za mimořádně záslužné rozvíjení psychofyziologické výzkumné tradice, která není v české, resp. československé psychologii v posledních desetiletích doceňována.

Vědecko-organizační a odborné kompetence potvrdil dr. Procházka mimo jiné tím, že úspěšně jako hlavní řešitel dokončil jeden grantový projekt a jako spoluřešitel se podílel na pěti dalších projektech (MŠMT, IGA). Jako člen oborové rady klinické psychologie a vedoucí sekce klinické psychologie a psychoterapie na katedře psychologie podněcuje a kultivuje výzkum v této oblasti. Je také členem redakční rady Psychoterapie, recenzuje odborné stati do českých i zahraničních časopisů a byl spolueditorem 4 konferenčních sborníků.

Dr. Procházka se nevyhýbá ani prezentaci výsledků svého bádání na domácích (24) i mezinárodních (3) konferencích ať již jako jediný autor či spoluautor. Absolvoval též dvě krátkodobé, avšak z hlediska rozvoje diagnostických dovedností, významné stáže v zahraničí, zaměřené na osvojení si postupů posuzování psychofyziologických vlastností člověka (EEG INSTYTUT Warszawa a Faculdade de Psicologia, Universidade de Lisboa). Rovněž se podílel na organizaci dvou konferencí s mezinárodní účastí.

Publikační činnost

Dr. Procházka je autorem 3 monografií a spoluautorem 5 dalších odborných knih a jedné kapitoly v monografii. Dále je spoluautorem 3 článků v zahraničních periodících (dvě z nich s vyšším IF), další dva články jsou v recenzním řízení v zahraničním časopise. Tuzemské recenzované odborné časopisy uveřejnily 18 jeho statí (u 11 z nich je uveden jako první autor, 5 z nich v časopise s IF – v Československé psychologii). Další odborná sdělení vyšla v plném rozsahu ve sbornících z konferencí (12) či v dalších tuzemských odborných časopisech (5). Dr. Procházka je také spoluautorem 6 učebních textů. Jeho práce jsou citované převážně domácími autory, dílčí ohlasy se však objevují také v zahraničí. Některé statí dr. Procházky jsou indexované v mezinárodních vědeckých databázích včetně WoS. Poté, co komise obdržela habilitační podklady, doporučila dr. Procházkovi, aby svoje publikační úsilí soustředil především na zahraniční periodika. Do té doby 3 publikované statí v zahraničních časopisech pro komisi nepředstavovalo přesvědčivý argument minimální mezinárodní kredibility uchazeče. Zhruba za rok od našeho vyjádření se dr. Procházkovi podařilo dostat do recenzního řízení v zahraničním odborném periodiku další dva články, kde figuruje jako první autor, což komise ocenila jako důkaz potenciálu habilitanta publikovat výsledky svých výzkumů v zahraničí. Komise vzala v úvahu též mimořádný publikační výkon dr. Procházky, který osvědčil především v počtu vydaných monografií.

Závěr: Úroveň i počet publikací dle komise odpovídá požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Klinická psychologie na UP.

Celkový závěr:

PhDr. Mgr. Roman Procházka, PhD. je českou psychologickou komunitou uznávaným odborníkem pro svoji schopnost propojovat nejnovější poznatky s psychologickou praxí. Jako jeden z mála psychologů, ne-li jediný v česko-slovenském odborném nivěau, systematicky rozvíjí psychofyziologický přístup ve výzkumu, v diagnostice a v psychoterapii. Navazuje na téměř zaniklou tradici, kterou oživil a svým odborným úsilím položil základy vědeckovýzkumné školy či směru, který – jak se ukazuje – má budoucnost. Komise je přesvědčena o tom, že vědecko-výzkumná činnost a další odborné aktivity dr. Procházky poskytují dostatek argumentů pro pokračování habilitačního řízení.

Hlasování habilitační komise:

počet hlasujících:.....5

počet hlasů kladných:.....5

počet hlasů záporných:...0

zdržel se hlasování:.....0

Na základě výsledku tajného hlasování **habilitační komise v souladu s § 72 zákona č. 111/1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů doporučuje VR FF pokračovat v řízení pro jmenování PhDr. Romana Procházky, PhD. docentem pro obor Klinická psychologie.**

V Olomouci, dne 10.9. 2020

Podpisy členů komise:

Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

Prof. PhDr. Zbyněk Vybíral, PhD.

Doc. PhDr. František Baumgartner, CSc.

Prof. PhDr. Panajotis Cakirpaloglu, DrSc.

Doc. PhDr. Matúš Šucha, PhD.